

Вынікі чэрвеньскага пленума ЦК ВКП(б) і задачы большэвікоў Беларусі

*Даклад тав. Н. Ф. ГИКАЛО на менскім партыйным актыве
17—18 чэрвеня 1935 г.*)*

Таварышы! На чэрвеньскім пленуме ЦК ВКП(б) стаялі два пытанні: аб праполцы, уборцы і загатоўках і аб службовым апарате сакратарыята ЦВК СССР і Енукідзе.

У рашэннях пленума ЦК аб праполцы, уборцы і загатоўках вызначаны канкрэтныя задачы, якія перад намі стаяць у сувязі з другім, калі можна так выразіцца, і больш сур'ёзным турам сельскагаспадарчых работ гэтага года.

Нашы поспехі і недахопы ў сельскай гаспадарцы

Пленум ЦК праходзіў у перыяд, калі калгаснае сялянства пад кіраўніцтвам ленінскай партыі дасягнула закончыла сяўбу, даўшы значна больш высокія ўжасныя паказчыкі і больш сціслыя тэрміны сяўбы ў параўнанні з мінулымі гадамі. Гэтыя поспехі сталі магчымымі дзякуючы таму, што калгаснае сялянства пры дапамозе і пад кіраўніцтвам пролетарскай дзяржавы на справе ажыццяўляе ўказанні правадыра нашай партыі тав. Сталіна, з класічнай чоткасцю і якасцю даныя ім у прынятым на II з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў статусе сельскагаспадарчай арцелі.

План веснавой сяўбы ў асноўным па СССР быў закончан 25 мая замест 10 чэрвеня ў мінулым годзе.

Трэба асобна падкрэсліць, што рашэнні VII усесаюзнага з'езда саветаў, рашэнні II з'езда калгаснікаў-ударнікаў, прыняты на ім Прыкладны статут сельскагаспадарчай арцелі, у распрацоўцы якога прымаў непасрэдны ўдзел тав. Сталін, яшчэ больш натхнілі ўсю партыю, увесь рабочы клас, калгаснікаў, увесь савецкі народ на тое, каб не толькі выканаць, але і перавыканаць, не толькі колькасна, але і якасна, план вялікіх работ сацыялістычнага будаўніцтва.

Калі ахарактарызаваць 1935 год хоць-бы па першых выніках сяўбы, то можна сказаць, што 1935 год з'яўляецца годам далейшых выключных поспехаў у справе практычнай непасрэднай рэалізацыі сталінскіх указанняў. Выключныя поспехі мы маем і на іншых участках нашай сацыялістычнай будоўлі: у галіне прамысловасці, умацавання абароназдольнасці краіны і т. д. У будаўніцтве сацыялізма, у

*) Даклад друкуецца па скарот ажай стэнаграме.

пабудаванні бяскласавага соцыялістычнага грамадства мы за гэтыя гады гіганцкі рушылі наперад.

Адстаючыя рэспублікі, краі і абласці, да якіх належала яшчэ ў пачатку 1934 г. і Совецкая Беларусь, ператварыліся ў перадавыя квітнеючыя соцыялістычныя рэспублікі, краі, абласці.

Мы ў БССР маем больш чым 75 процантаў калектывізацыі. Зразумела, работы яшчэ тут прадстаіць многа, але галоўнае—у тым, што калгасны лад і ў нас, у БССР, на граніцы з капіталістычным Захадам перамог канчаткова і беспаваротна. Звароту да ранейшай галечы, голаду і прыгнечання няма і быць не можа.

Наша партыя пад геніяльным кіраўніцтвам Сталіна заўсёды своечасова і правільна ўказвала працоўным масам шляхі далейшага пясняховага руху наперад.

Гістарычнае рашэнне ЦК партыі адносна ліквідацыі картак на хлеб і некаторыя іншыя прадукты, прынятае па ўказанню тав. Сталіна, яшчэ раз пацвердзіла моц, магутнасць, калі можна так сказаць, заможнасць нашага Совецкага саюза.

Калі мы возьмем хоць-бы такі адстаючы ўчастак, як соўгасы, якія, асабліва ў нас, у Беларусі, у сяўбе і хлебаздачы кожны год адставалі, то ў гэтым годзе ў соўгаснай сістэме мы маем значны пералом.

Зернавыя соўгасы па Саюзу закончылі сяўбу на 20—25 дзён раней мінулага года.

У БССР пераважна жывёлагадоўчыя соўгасы, і яны ў гэтым годзе закончылі сяўбу на 30—42 дзён раней мінулага года.

Тэхнічная база, машынная база соўгасаў, як і ўсёй сельскай гаспадаркі, непамерна вырасла ў параўнанні з папярэднімі гадамі.

У гэтым годзе намечана ўбраць камбайнамі па соўгасах сістэмы НКСоўгасаў СССР 90 проц. ураджай. Гэта ўжо высокая механізаваная гаспадарка. Гэта — важнейшая аснова для велізарнага ўздыму прадукцыйнасці працы, высокай якасці ўборкі і без страт, якой мы павінны дабіцца ў соўгасах ужо ў 1935 годзе.

Калі ўзяць даныя аб ураджайнасці ў нас, у БССР, то мы ў гэтым годзе маем паказчыкі лепшыя, чым калі-б там ні было за папярэднія гады. І галоўнае цяпер у тым, каб мы захавалі і своечасова і без страт сабралі хлеб, які спее на нашых палях, каб мы нашай большэвіцкай работай атрымалі ўраджай яшчэ большы, чым мяркуем зараз. А гэта можна зрабіць, калі мы выканаем ускладзеныя на нас ЦК ВКП(б) задачы—па-большэвіцку правядзем праполку і падрыхтоўку да ўборачнай кампаніі, скарыстаем поўнасю ўборачныя машыны і збярэм без страт увесь ураджай, які мы маем.

Вялікі ўраджай патрабуе велізарнай арганізацыі сіл, сродкаў, людзей, вялікай работы вакол гэтай справы. І іменна адказнасць наша сёння ў сувязі з перспектывай на добры ўраджай нязмерна павышаецца, і задачы нашы ўскладняюцца.

Мы ў гэтым годзе маем лепшыя віды на ўраджай па ўсіх абласцях, краях і рэспубліках таму, што мы лепш падрыхтаваліся да сяўбы і якасна правялі сяўбу ў самыя скароцаны і ўраджайны адрэзак часу.

Трэба з усёй рэзкасцю падкрэсліць, што ў барацьбе за высокі ўраджай у параўнанні з нашымі магчымасцямі мы робім толькі першыя крокі.

Трэба з уласцівай большэвікам самакрытычнасцю прызнаць, што калі-б мы яшчэ лепш працавалі з пачатку сельскагаспадарчага года,

яшчэ лепш скарысталі сельскагаспадарчыя машыны і трактары, аддалі-б больш увагі падбору высокаякаснага насення і радковай сяўбе, мы маглі-б дабіцца яшчэ больш высокага ўраджаю. Задача зараз заключаецца ў тым, каб па-большэвіцку забяспечыць праполку, змагацца за ўраджай сапраўды, як паложана большэвікам—перадавым людзям. Калі мы гэта зробім, то, безумоўна, ёсць усе магчымасці значна павысіць ураджайнасць.

Асобныя дырэктары соўгасаў і старшыні калгасаў імкнуцца ўтаіць ураджай, даючы няправільныя даныя аб ураджайнасці. У нас і на сёнешні дзень ускрываюцца ў паасобных МТС, соўгасах і калгасах спробы даць няправільныя даныя аб ураджайнасці, прыбядніцца, заявіць, што, вядома, віды на ўраджай добрыя, але ўсё-ж лепш, моў, застрахавацца. Па такіх антыдзяржаўных справах трэба моцна біць.

У нас, у Беларусі, віды на ўраджай, асабліва па яравых, лепшыя, чым у мінулым годзе.

Асобныя нашы калгасы ў 1934 г. дабіліся высокіх ураджаюў. Напрыклад, калгас «Чырвоны барацьбіт», Новадворскага сельсовета, Менскага раёна, атрымаў у 1934 г.: жыта азімага 13 цнт. з гектара, пшаніцы азімай 16 цнт. з гектара, аўса 15,5 цнт., пшаніцы яравой 17 цнт. Па ўсіх зернавых гэты калгас мае ў сярэднім 12,8 цнт. з гектара.

Калгас «Чырвоны», Сененскага сельсовета, Сененскага раёна, даў у сярэднім 13,5 цнт. зернавых з гектара.

Калгас імя Калініна, Пухавіцкага раёна, даў 13,8 цнт. азімага жыта з гектара.

Чаму ўсе калгасы Менскага, Сененскага, Пухавіцкага і іншых раёнаў не могуць наблізіцца да паказчыкаў гэтых калгасаў?

Я не лічу, што гэтыя калгасы па сваёй ураджайнасці з'яўляюцца выключна перадавымі ў Беларусі. Дзясяткі і сотні калгасаў паказалі ўжо большэвіцкія ўзоры барацьбы за высокі ўраджай. Я ўзяў сярэднякоў з перадавых, таму што мы маем па яравой пшаніцы ў Слуцкім раёне калгасы, якія даюць 22—23 цнт. з гектара. І работа павінна быць пастаўлена так, каб сярэдня ўраджайнасць па БССР даганяла хоць-бы сярэднякоў з перадавых. Гэта мінімум, якога мы, большэвікі, павінны дасягнуць у найкарацейшы тэрмін.

Мы павінны ў гэтым годзе даць усёй сельскагаспадарчай прадукцыі больш і лепш па якасці, чым у мінулым годзе, не толькі па зярну, але і па ільну, бульбе, і іншых культурах.

Праполка і падрыхтоўка да ўборкі—баявыя задачы

Пленум Цэнтральнага Камітэта партыі своечасова, правільна і рашуча папярэдзіў усе партыйныя арганізацыі, што для таго, каб справіцца з праполкай і ўборкай ураджаю, мы перш за ўсё павінны пакончыць з настроймі самацёку. Мы павінны рашуча змагацца з малейшымі праяўленнямі самацёку, проціпаставіўшы ім нашу большэвіцкую волю, напорыстасць, пільнасць і арганізаванасць. Гэтага патрабуе ад нас партыя і вялікі Сталін. (Бурныя апладысменты).

Наша тэхнічная база ў сельскай гаспадарцы нязмерна вырасла. У нас, у Беларусі, у 1934 г. ва ўборачнай кампаніі мы мелі па сістэме Наркамзема трактарны парк у 2.433 трактары, а ў гэтым годзе мы маем к уборачнай кампаніі 3.864 трактары—павелічэнне на

1.500 трактароў, больш чым на трэць усяго трактарнага парку. Апрача таго, трактарны парк па соўгасах павялічыўся на 171 трактар. Пры такой машынаўзброенасці нашай сельскай гаспадаркі мы павінны лепш, чым калі-б там ні было, правесці ўборку.

З падрыхтоўчымі работамі да ўборачнай у нас не ўсё добра. Даняя аб рамонце ўборачных машын на 10 чэрвеня 1934 г. паказваюць: адрамантавана малатарань з механічнай цягай 43,1 проц., малатарань з коннай цягай—27,1 проц., снопавязалка коннай цягі—25,1 проц., жняярак-лабагрэек—33,8 проц., конных грабель—46,2 проц. Па рамонту зернаачышчальных машын мы на 10 чэрвеня маем—0. Зернаўлавіцеляў устаноўлена—0. Гэтыя даняя вельмі паказальны. Яны гавораць аб тым, што ў нас яшчэ вельмі і вельмі дрэнна ідзе падрыхтоўка да ўборкі.

Мы павінны па калгасах МТС убраць трактарнымі і коннымі снопавязалкамі 88 проц. усёй плошчы пад аўсом, ячменем, яравой пшаніцай і т. д. Мы маглі-б за 8 дзён убраць машынамі 454 тысячы гектараў азімых—каля поўмільёна гектараў, што складае 62 проц. азімага кліну. Між тым становішча з рамонтам машын сведчыць аб тым, як у нас не разумеюць, недаацэньваюць гэтай справы. У нас ёсць самасупакоенасць, думаюць, што мы можам уборку хлеба і хлебаздачу правесці на «ура». Ні ў якой меры гэта справа не выйдзе. Уборка ўраджаю без страт і хлебаздача патрабуюць поўнага і правільнага скарыстання ўсіх машын, падрыхтоўкі машын і людзей, асвоіўшых складаныя машыны. Аднак становішча з рамонтам уборачных машын і малатарань уношае сур'ёзную трывогу.

Трэба, каб уся КП(б)Б, неадкладна і моцна ўзялася за гэту справу, інакш мы можам сарвацца ў добра пачатым сельскагаспадарчым годзе.

У нас, у Беларусі, ёсць недаацэнка прапалочных работ на зернавых пасевах. Калі мы не возьмемся, як след, за тое, каб зламаць канчаткова і раз назаўсёды гэтыя апартуністычныя адносіны да праполкі зернавых пасеваў, якія існуюць у нас, у Беларусі, то мы добрых ураджаў не будзем збіраць.

Вясной гэтага года ў канцы сяўбы ў цэлым радзе раёнаў і нават дзе-ні-дзе ў рэспубліканскіх установах былі размовы аб тым, што ў гэтым годзе не абавязкова разгорнутая барацьба з пустазеллем, бо палі не засмечаны. Гаварылі, што ў нас у мінулым годзе восенню былі моцныя марозы і снягі, якія, нібыта, пабілі ўсё пустазелле, і што вясной гэтага года было такое пахаладанне, якое затрымала рост пустазелля. Гэтым апартуністычным тэорыям трэба даць расшучы адпор. Паглядзіце на яравыя, і вы ўбачыце, як жаўцее свірэпка. Яе так проста не вытравіш ні марозамі восенню, ні замарозкамі вясной. Трэба 5—6 і больш год засаб змагацца супроць свірэпкі, каб знішчыць яе. Увесь час трэба весці ўпартую барацьбу. А яравыя пасевы ў нас пакрыты зараз гэтай свірэпкай.

Аднак, праполка праходзіць вельмі і вельмі слаба. Мы маем такія адстаючыя раёны, у якіх на 15 чэрвеня праполата ўсяго, як напрыклад, у Камарынскім раёне—3,6, у Расонскім—6,3, у Мсціслаўскім—6,5 проц., у Чырвонапольскім—12, у Плешчаніцкім—14 процантаў пасеваў.

У нас ёсць раёны, якія па праполцы з'яўляюцца перадавымі, як напрыклад, Бабруйскі раён—80 проц., Чэрыкаўскі—72 проц., Гомельскі—77 проц., Багушэўскі—67 проц., Прапойскі—67 проц. і т. д.

Вось, тав. Рыскін, штосьці не відаць Менска ў перадавых раёнах па праполцы, напэўна, «памыліліся» з лічбай. (Смех.)

Ёсць рад калгасаў, якія па-большэвіцку ўзяліся за праполку, каб сапраўды дабіцца высокага ўраджаю. Вось у Лёзненскім раёне на 11 чэрвеня ў калгасе «Соцыялістычная бацькаўшчына» поўнасьцю закончана праполка ільну, праполата 8 гектараў ячменю, 12 гектараў пшаніцы, адрамантавана 28 калёс, 4 касідкі, 4 конных грабель, адным словам усё, што ў іх ёсць. Адрамантавана памяшканне для хавання хлеба, загатоўлена для сушкі 8 кубаметраў дроў. Як бачыце, у гэтым калгасе людзі не палагаюць, што лета і восень гэтага года будуць сухія, не будзе дажджоў. Яны правільна лічаць, што трэба рыхтавацца да горшага, і на выпадак, калі будуць дажджы і трэба будзе хлеб прасушыць, у іх ужо загатоўлена 8 кубаметраў дроў.

У калгасе «Сцяг працы», Чэрыкаўскага раёна, таксама нядрэнна працуюць калгаснікі. Мы маем цэлы рад і другіх калгасаў, дзе калгаснікі нядрэнна працуюць на праполцы.

Але ёсць калгасы, якія патрабуюць нашага большэвіцкага ўмяшання. Вось, напрыклад, у Магілёўскім раёне з 16.460 гектараў яравых не праполата ні аднаго гектара. У гэтым раёне адзін член сельсовета заявіў: «Нашы дзяды не палолі—і мы не будзем палоць».

Ну, калі дзяды не палолі і калі магілёўскія раённыя арганізацыі будуць раўняцца па дзядях, тады гэта не будзе большэвіцкі 1935 год барацьбы за высокую ўраджайнасць, а гэта будзе дзедзюўскі год, які, бадай, не зробіць гонару хіраўнікам Магілёўскага раёна.

Трэба моцна падцягнуць магілёўскім таварышам. Нельга цягнуць усю рэспубліку назад. А ў нас ёсць раёны, якія цягнуць назад усю рэспубліку.

Зараз цэлы рад іных работ ворыва папару, цаліны—ідзе слаба.

У радзе раёнаў яшчэ няма сапраўднай большэвіцкай барацьбы за высокі ўраджай 1935 і 1936 г.

Нам неабходна ўлічыць, што ў гэтым годзе больш, чым калі-небудзь, мы ў Беларусі будзем мець вялікую нагрузку работ на невялікім параўнаўча адрэзку часу.

Вясенняе пахаладанне і паследаваўшае затым хуткае наступленне цяпла, дажджы і т. д. прывялі да хуткага паспявання і азімых, і яравых. Таму ў гэтым годзе мы будзем мець становішча, калі ў нас адначасова будзе велізарны фронт работы: амаль адначасовае паспяванне і азімых і яравых, работа па сенаўборцы, па сеназдачы, работа па ільну, па праполцы, па церабленню, работа па хлебаздачы і т. д., і т. д., і ўсё гэта—на невялікім адрэзку часу, калі прадстаіць прарабіць велізарную колькасць працаёмкіх работ.

І наша падрыхтоўка сёння вырашае ўсё.

У нас асталося яшчэ ў Беларусі, прыкладна, 25 процантаў аднаасобнікаў. Большасць гэтых аднаасобнікаў—будучыя калгаснікі. Таму задача ўцягнення аднаасобнікаў у калгасы на аснове сталінскага статута сельскагаспадарчай арцелі павінна перад намі ўвесь час стаяць. За апошні час, прыкладна, за два з паловай месяцы веснавой сьняўбы мы маем некаторае аслабленне работы па калектывізацыі. Гэта—рэзультат некаторага аслаблення нашай палітычнай, масавай, арганізатарскай большэвіцкай работы на вёсцы.

Мы павінны правесці велізарную масавую палітычную работу сярод аднаасобнікаў.

Хлебапастаўкі трэба арганізаваць

Хлебапастаўкі трэба правесці па-баявому. Тут перад усёй КП(б)Б стаіць цэлы рад буйнейшых задач у бягучым годзе.

Ні ў якой меры нельга думаць, што 1935 год па хлебапастаўках у нас можа прайсці самацёкам, што можна абысціся без узмацнення нашай арганізатарскай і масавай палітычнай работы.

Нельга забываць, што класавы вораг пры тых велізарных поспехах, якія мы маем і па СССР, і ў нас, у БССР, будзе ісці на ўсё, каб папрабаваць падарваць нашу работу і нашу гаспадарку на тым ці іншым участку і, у асаблівасці, па хлебапастаўках. Нельга забываць, што астаткі разбітага класавага ворага будуць аказваць шалёнае супраціўленне, будуць імкнуцца арганізаваць кулацкі сабатаж сярод адсталай часткі аднаасобнікаў і нават калгаснікаў на ўборцы і, у асаблівасці, пры выкананні абавязальстваў перад дзяржавай.

Таму мы павінны павысіць нашу большэвіцкую пільнасць, нашу арганізаванасць і ўсякім самацёчным партуістычным настроям даць сакрушальны адпор.

Падрыхтоўка матар'яльнай базы для хлебапаставак у нас праходзіць як быццам не так дрэнна, але усётакі другая чарга складскага будаўніцтва зацягваецца. Дзе-ні дзе ідуць яшчэ спрэчкі на мясцах, чакаюць фондаў з рэспубліканскага цэнтра. «Вось, моў, павінны дошкі прыслаць для таго, каб навеі пабудаваць». І чакаюць, пакуль дадуць разнарадку з СНК Беларусі, а каб мабілізаваць свае ўнутраныя рэсурсы, гэтага не робяць. Чакаюць і дачакаюцца, пакуль хлеб падмокне. А гэтага партыя не дапусціць і не даруе. Мы ў Беларусі не можам дапусціць гібелі хоць-бы аднаго кілограма хлеба.

Мы можам, абавязаны і павінны дабіцца такога становішча, каб наш хлеб быў лепшым па якасці, каб не загінуў ні адзін кілограм хлеба. Мы павінны для гэтага напружыць усе сілы.

Тут трэба моцна папрацаваць органам Заготзярна. Мясцовыя партыйна-савецкія арганізацыі дапамагаюць ім і будматар'ялам і людзьмі. Трэба ім самім значна лепш арганізавацца, добра ўзяцца за рамонт і за ачыстку ад кляшча старых складаў.

У нас ёсць усе ўмовы для паспяховага выканання работы па прыёмцы і хаванню хлеба.

Хлеб—гэта найвялікшая справа. Калі хто-небудзь дапусціць страту хоць-бы аднаго кіло хлеба, за гэта трэба моцна караць. Тут мы не можам цярпець ні малейшай расхлябанасці.

3 поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы